

STALNI POSTAV GALERIJE IVANA MEŠTROVIĆA U SPLITU KAO ARHITEKTONSKI IZAZOV

VINKO PERAČIĆ

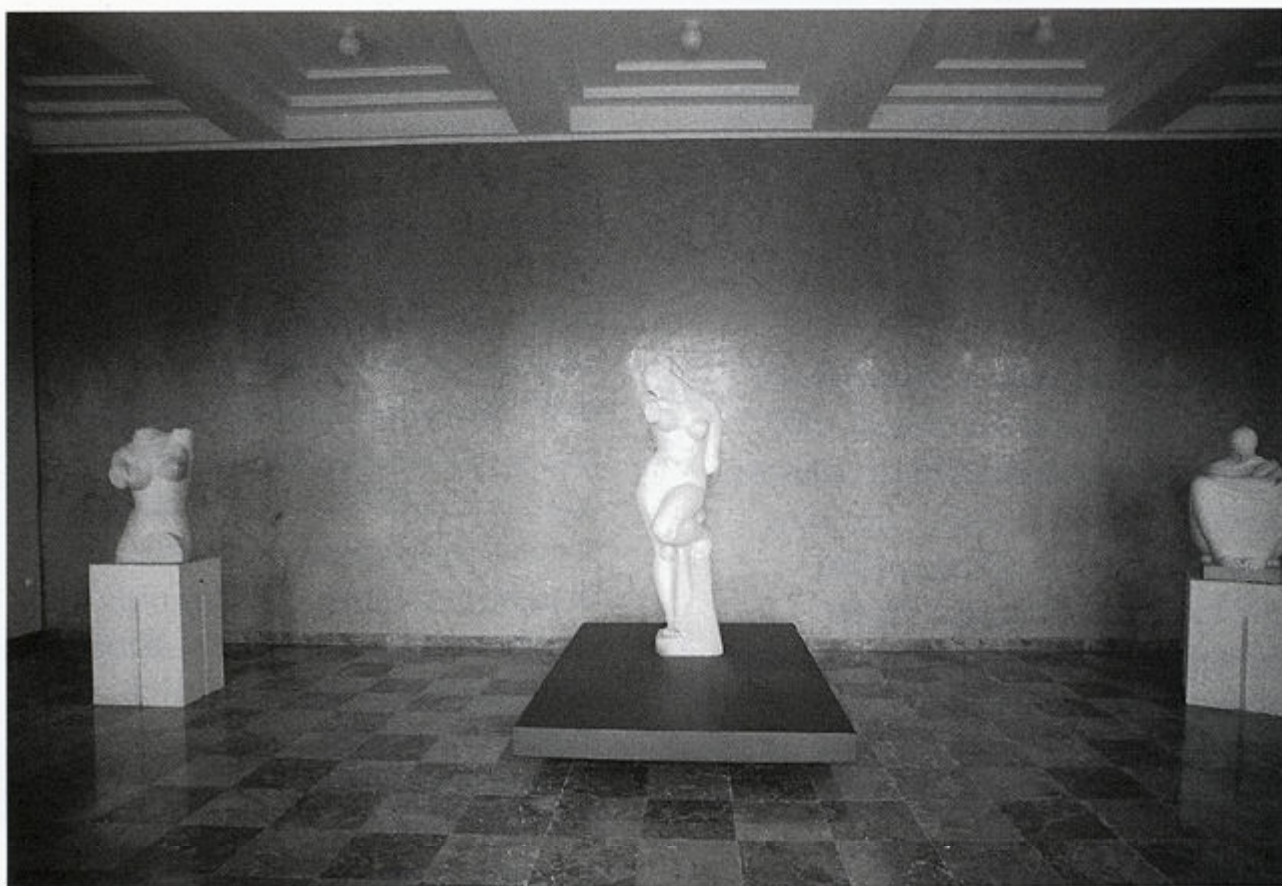
Projekt stalnog postava Galerije Ivana Meštrovića započet je u svibnju 1997. godine, nakon što su izvedeni radovi na sanaciji i adaptaciji dijela Galerijskog prostora prema projektima ekipe arhitekta Ivana Prtenjaka. Tim je zahvatima povećan izložbeni prostor na štetu uredskih prostorija u nekadašnjemu stambenom dijelu palače (apartman na katu zapadnog krila). Nova stručna ekipa Galerije sagledala je Meštrovićevo djelo na drugi način i predložila novu muzeološku koncepciju koja je zahtijevala odgovarajući arhitektonski odgovor. Nova muzeološka koncepcija oslobođena "robovanja" kronologiji okupila je djela prema tematskom ključu omogućivši arhitektu veću slobodu u oblikovanju stalnog postava. Svakoj skulpturi trebalo je osigurati prostornu "autonomiju", ni na trenutak ne gubeći iz vida cjelinu. Svaka je skulptura imala "zadatak" sudjelovati u oblikovanju prostornih vizura koje nisu smjele stvarati "šum" već posjetitelje nenametljivo voditi kroz prostor. Drugim riječima, stalni je postav sagledavan i kao estetska činjenica.

Prvo pitanje koje sam sebi postavio bilo je: Kako se postaviti pred Meštrovićem arhitektom i skulpturom, umjetnikom velike geste i snažnog izraza? Treba li mu se podrediti ili odgovoriti snažnim arhitektonskim potezom kreativno? Čini

mi se da je odgovor dao sam Meštrović, koji u svom društvu nije trpio ljude bez osobnog stava.

Boraveći u tom prostoru i iščitavajući Meštrovića kao arhitekta i kipara, došao sam do određenih zaključaka. Gradeći palaču podalje od središta grada, očigledno je da je Meštrović želio "biti sam". Međutim, neprimjerena izgradnja koja je ostvarena u međuvremenu oduzela je palači prvobitni kontekst. Samo je pogled prema jugu ostao vizualno neoskvrnjen. Ta činjenica, kao i potreba stvaranja pozadine za skulpture, isprovocirala je temu blendi. Usto, Meštrović je za svoje skulpture uvijek tražio arhitektonski okvir, što je, uostalom, imanentno njegovu vremenu. Istodobno je sama palača zahtijevala kromatsku rimu u odnosu prema svome mediteranskom okruženju. Kolorističkim citatima nastojali smo naglasiti izvorni karakter teme palače te ga uskladiti s arhitektonskim okvirom skulpture(a). To se osobito očitovalo u prezentaciji kamenih skulptura ulaznog hola te gigantskih skulptura *Adama i Eve*, kao i gipsane kompozicije *Pietà* unutar sakralne teme.

Posebnom karakteru svakog prostora, kao i tematskoj cjelini, nastojao sam dati specifičan izraz s barem jednim snažnim prostornim akcentom. Reprezentativna dvorana koja dočekuje posjetitelje s uglavnom velikim kamenim skulpturama artikulirana je izrazito koloriranom središnjom zidnom plohom i čvrsto oblikovanim krajevima prostora pomoću crnih metalnih blendi iza kamenih skulptura. Unutar sakralne dvorane u istočnom krilu prizemlja

Stalni postav mramornih skulptura Ivana Meštrovića u reprezentativnoj dvorani u prizemlju Galerije Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

Skulpture Ivana Meštrovića: Adam i Eva, dio stalnog postava u sakralnoj dvorani Galerije Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

Stalni postav skulptura Ivana Meštrovića u sakralnoj dvorani Galerije Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

oblikovao sam veliku blendu obojenu u zeleni *stucco lucido* kao pozadinu *Adamu i Evi* (njihova karijatidna impostacija uvjetovala je oblik blende) te stilizirani križ, koji je samo reljefna istaka u prostoru i koji ima funkciju "okupljanja" izložaka od drva. Posebnu cjelinu čini niz manjih brončanih skulptura na jednostavnim postamentima postavljenim u pravilnom ritmu. Svojevrsni vrhunac sakralne teme događa se u prostoru u kojemu je smještena *Rimska Pietà*, koja za pozadinu ima veliku crvenu blendu. Radni karakter skulpture naglašen je drvenim, jednostavno oblikovanim postamentom.

Odmorišta na katu, osvjetljena sjevernim svjetlom, namijenjena su prezentaciji Meštrovićevih crteža opremljenih jednostavnim drvenim okvirima. Dvorana u zapadnom krilu kata koja prezentira Meštrovićeve impresionističke, secesijske i vidovdanske teme i artikulirana je s više elemenata. Oblik te prostorije

nepravilnog tlocrta osmišljen je posebnim oblikovanjem njezinih rubova i zidnih ploha. Ulaznim dijelom dominira tamna metalna blenda s utisnutim kamenim reljefom plesačice dok longitudinalnu prostornu os napinju dvije slobodno stojeće blende koje prate karakter skulptura ispred njih. Tri manje skulpture vidovdanskog ciklusa prate niše kao svojevrsni citati

vremena njihova nastanka.

Središnjom dvoranom na katu dominira

Postav skulpture Ivana Meštrovića: Rimska Pietà, u stalnom postavu Galerije Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

Postav skulpture Ivana Meštrovića: Job, u stalnom postavu Galerije Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

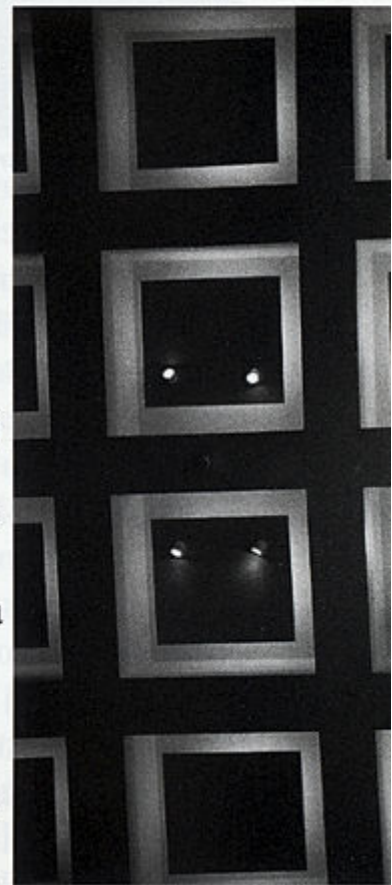
Dio stalnog postava djela Ivana Meštrovića u Galeriji Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

veliki metalni postament s brončanim skulpturama i glavnom skulpturom *Vestalke* u osi središnjeg otvora prema jugu. Drvena skulptura *Karijatide* kod zapadnog ulaza u dvoranu paradigma je u pristupu prezentaciji skulpture.

Poštujući načelo isticanja oblikovno najzanimljivije vizure pojedine skulpture, posjetitelja dočekuje skulptura s leđa. "Feminilnu" situaciju na metalnom postamentu prate crteži muških aktova na suprotnom zidu dvorane.

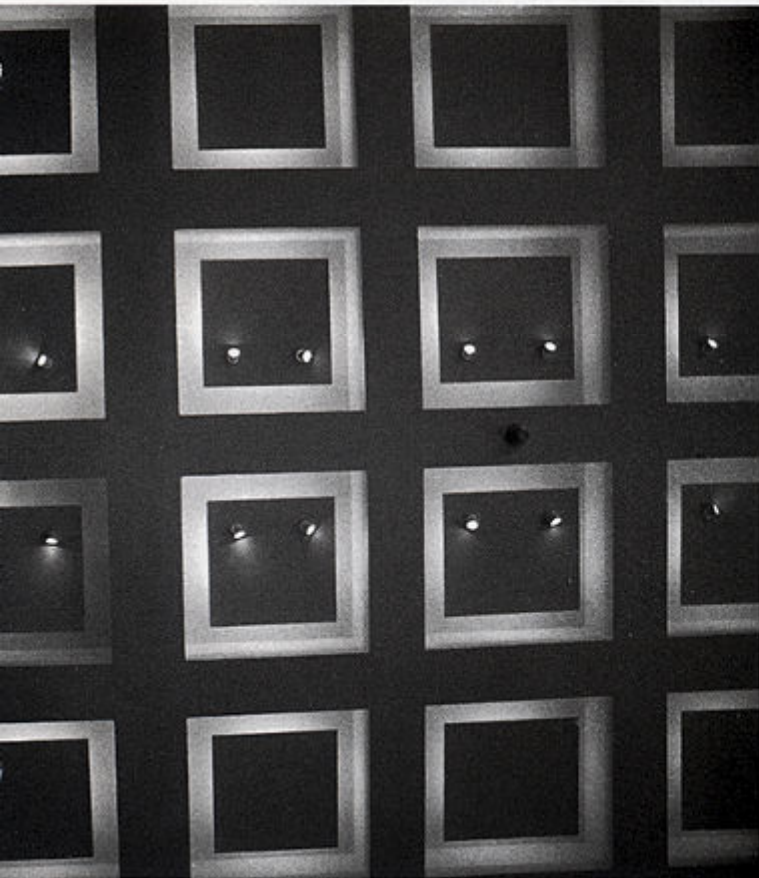
U dvorani u istočnom krilu kata trebalo je biti smješten veći broj manjih skulptura studijskog karaktera. Taj niz objedinjuje velika slobodno stojeća blenda čiji stakleni prorezi podsjećaju na prozore, a ujedno kadriraju pozadinu skulptura.

Ritam skulpturalnih i arhitektonskih akcenata završava u prostoriji u kojoj je smještena jedna od najdojmljivijih Meštrovićevih skulptura – *Job*. Jednostavni metalni postament i slobodno stojeća blenda neutralni su, ali decentni okvir za dramatični grč prikazanog lika. Postamenti (kao "nužno zlo") oblikovani su kao jednostavni metalni volumeni u boji zidnih ploha s upuštenim staklenim završetkom koji odvađa skulpturu od postolja. Kamene skulpture imaju postamente od bijelog kamena

obrađenog kao stupovi trijema Galerije (na martelinu).

Rasvjeta je bila osobito osjetljiv zadatak. Trebalo je jednostavnim intervencijama zadržati karakter stropne konstrukcije i omogućiti odgovarajuću rasvjetu. Umetanjem jednostavnih drvenih ploča omogućena je indirektna rasvjeta prostora i direktna rasvjeta skulptura.

Rješenje stropne rasvjete u Galeriji Ivana Meštrovića u Splitu, 1998. godine. Foto: Vinko Peračić

THE PERMANENT EXHIBITION OF THE IVAN MEŠTROVIĆ GALLERY IN SPLIT AS AN ARCHITECTURAL CHALLENGE

The project of the permanent exhibition of the Ivan Meštrović Gallery began in May of 1997 after the completion of the work on the repair and refurbishment of a section of the Gallery. These interventions increased the area of the exhibition rooms at the expense of office space in the former residential part of the palace. A new expert team from the Gallery viewed Meštrović's work in a new way and proposed a new museological concept that has brought works together according to a thematic key. A spatial "autonomy" needed to be ensured for each sculpture, but in such a way so as not to lose sight of the exhibition as a whole. Each sculpture was "charged" with contributing to the shaping of spatial views that are aimed at subtly leading visitors through the rooms.

The fact that Meštrović wanted to "be alone" in his palace and the fact that the sculptures require a backdrop, led to the use of screens. Colour was used to emphasise the original character of the palace theme and bring it in line with the architectural framework of the sculptures. The aim was to give the special character of each room as well as thematic wholes a specific expression with at least one strong spatial accent. The mounts were shaped as simple metallic volumes in the colour of wall surfaces with a recessed glass ending. The insertion of simple wooden boards enables the indirect lighting of the space and the direct lighting of the sculptures.